

יוני 2017

נייר עמדה: הנגשת מקוואות לבעלות מוגבלות

רקע

בשנת 2012 נכנסו לתוקף תקנות להתאמת נגישות בבניינים ציבוריים קיימים: "תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקום ציבורי שהוא בניין קיים), התשע"ב – 2011" (להלן: "התקנות"). בכל הנוגע להנגשת מקווה טהרה, התקנות מבחינות בין שתי רמות של הנגשה:

- א. **מקווה החייב בהנגשה בסיסית:** דרך נגישה מחניה נגישה אל הכניסה למקווה, אל בית שימוש נגיש, מקלחת נגישה, מלתחה נגישה ועד לבור הטבילה. וכן, הכנה למתקן הרמה המאפשר לאישה עם מוגבלות בניידות לטבול, וגם לעשות בו שימוש במקלחת.
- ב. **מקווה החייב בהנגשה מלאה:** כולל את ההנגשה הבסיסית, ובנוסף, נדרש להתקין בו מתקן הרמה המאפשר לאישה עם מוגבלות בניידות לטבול, וגם לעשות בו שימוש במקלחת.

על פי האמור בתקנות, מספר המקוואות הנגישים שצריכים להיות בכל יישוב נקבע על פי מספר התושבים היהודיים החיים בו, כפי שמתואר בטבלאות הבאות:

מס' תושבים יהודיים ביישוב	המספר המינימאלי של מקוואות קיימים ביישוב שנדרשים להנגשה בסיסית
פחות מ- 50,000	פריסה שתבטיח כי אישה עם מוגבלות לא תיסע יותר מ-21 ק"מ למקווה. ¹
50,000-199,999	1
200,000-299,999	2
300,000-399,999	3

מס' תושבים יהודיים ביישוב	המספר המינימאלי של מקוואות קיימים ביישוב שנדרשים להנגשה מלאה ²
פחות מ- 100,000	מקווה אחד לפחות ביישוב, אם דרשה זאת אישה עם מוגבלות.
100,000-299,999	1
300,000-499,999	2

בתקנות נקבעה החלה הדרגתית של הנאמר בהן לפי מספר המבנים הקיימים שבאחריות הרשות הציבורית, כך ש-15% מסך המבנים הנדרשים להנגשה צריכים להיות מוגגשים בתוך שנתיים מתחילת החוק. ביוני 2013 משרד הדתות פרסם רשימה בשם "מקוואות החייבים בהנגשה בסיסית – יישובים עד 50,000 תושבים יהודיים" – ברשימה זו 43 יישובים ומקוואות; ורשימה בשם "מקוואות החייבים בהנגשה מלאה" – 15 מקוואות מומלצים להנגשה ב-14 יישובים. בנוגע

¹ היה זה אזור עם צפיפות יישובים נמוכה או אזור הררי – לא תיסע יותר מ-31 ק"מ.

² יש לציין כי מקווה החייב בהנגשה מלאה, יכול להיות אחד מן המקוואות ביישוב החייבים בהנגשה בסיסית שאליו הוסף מתקן הרמה.

ליישובים שמספר התושבים היהודיים בהם הוא עד 100,000, נכתב כי "לא התקבלה כל בקשה של אשה עם מוגבלות להנגיש מקווה במקום מגוריה".

המשרד לשירותי דת פועל על מנת לקדם את תהליך הנגשת המקוואות הנקבע בתקנות ומבכר בקשות לתקציבי שיפוץ מקוואות במקרה שבו השיפוץ כולל גם הנגשה. בשורות הבאות, נבקש להצביע על כמה נקודות שבהן נדרש שיפור על מנת להבטיח שההנגשה תיעשה בצורה הראויה.

1. **אי יישום תהליך ההנגשה:** בדיון בוועדה לקידום מעמד האישה בכנסת, מיום ה-23/10/2013, התחייב מנכ"ל המשרד לשירותי דת דאז, אלחנן גלט, כי "במהלך 2014 ולכל המאוחר ב-2015 לא תהיה עיר בישראל שלא יהיה בה לפחות מקווה אחד עם נגישות", וכן, כי הדבר יקרה, "במהלך 2014, תוך כדי תעדוף תקציבי באותם משאבים שאנחנו נותנים לשיפוץ מקוואות". על פי הרשימות שפורסמו על ידי המשרד לשירותי דת ונתונים נוספים שפורסמו על ידי הלמ"ס, נראה כי המקוואות אינם עומדים בדרישות לוחות הזמנים להנגשה. בסוף תהליך הנגשת המקוואות ברחבי הארץ, צריכים להיות 71 מקוואות מונגשים באופן בסיסי ב-62 יישובים, אך לפי האתר של המשרד לשירותי דת, ישנם כיום 39 מקוואות נגישים, ב-32 יישובים בלבד. לשם המחשה, **אין בת"א מקווה מונגש כלל** (כשהתקנות מחייבות הנגשה של 4 באופן בסיסי ו-2 באופן מלא), **ובירושלים יש רק מקווה אחד** (על אף שנדרשים 5 באופן בסיסי ו-3 באופן מלא). יש לציין כי בדיון שהתקיים בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת בתאריך 12/06/2017, הודיע השר לשירותי דת, ח"כ דוד אזולאי, כי בכוונת המשרד להנגיש כמאה מקוואות לנשים ברחבי הארץ וכי יש תקציב לכך אלא שהוא "איננו מספיק".

2. **חוסר מודעות ציבור בעלות המוגבלות לזכויותיהן:** על פי התקנות, זכאית אשה עם מוגבלות להנגשה מלאה של מקווה באזור מגוריה. עם זאת, כאמור, לפי פרסומי המשרד לשירותי דת לא פנתה אף אישה בבקשה כי יונגש עבורה מקווה, ולא מצאנו כל עדות לכך כי המשרד פעל בכדי ליידע את ציבור הטובלות בעלות המוגבלות אודות זכותן זו.

3. **מחסור במידע עדכני לציבור:** בדיקה של 'עתיים' מעלה כי רשימת המקוואות המונגשים המפורסמת באתר של המשרד לשירותי דת איננה מעודכנת, וכי יש מקוואות נגישים נוספים ברחבי בארץ. כמו כן, הרשימה איננה מבחינה בין הנגשה בסיסית לבין הנגשה מלאה. יתרה מכך, לא ברור האם הכוונה היא לנגישות כפי שדורשות התקנות או בנגישות פחותה יותר.

פתרון 'עתיים'

1. יש להפנות את התקציבים הנדרשים על מנת שתהליך הנגשת המקוואות ייעשה בצורה מלאה.
2. יש לפקח על תהליך הנגשת המקוואות בהתאם לתקנות ולהגביר את האכיפה במקרה הצורך.
3. על המשרד לשירותי דת ליידע את ציבור בעלות המוגבלות בדבר זכויותיהן השונות בכל הנוגע להנגשת מקווה באזור מגוריהן.
4. על המשרד לשירותי דת לעדכן את רשימת המקוואות המפורסמת באתר המשרד, בהתאם לרמות הנגישות הקבועות בתקנות ולקצב ההתקדמות של תהליך ההנגשה.